

శ్రీ
రామేశ్వరీయము

అను

పండితబ్రువలక్షణము

నందు

(ప్రథమ భాగము.)

రామేశ్వరకవిచరితము.

కే. బి. కృష్ణారావుచే

గుంటూరు వాణిమూద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడినది.

1911.

వెల 1 అణా.

శ్రీవరదేవతాపఠయేనమః.

పండితబ్రువలక్షణము.

“నిరుపమశేషముగలిగిన నిర్మలచిత్తసరోజులార! యో నరనకపీండులార! బుధసత్తములార! గుణాఘ్నలార!” న త్వరతిపరీతులార! యన్యతాత్వసహిష్ణుశుభాత్ములార! మీ రరయుడునాడుపల్కులివియన్నియు నొప్పులెయ్యోనర్పడిక!

2. త్వరపడఁజూక మీరివుడు వాస్తవముంగ్రహింపఁగోరు బురములయందుఁబల్లెలఁబ్రపూర్ణవిచారణసేయుడీ! నిజంఁచో బెఱుగుడి! పాండితీగరిమయెందును లేక యఖండకీర్తిభా సురతఁజెలంగఁగోరుపురుషుండు వికారములెన్నిసేసిన్ దరఁబరిహాసపాత్రుఁడగుఁ దధ్యమునత్యమువాస్తవంబు, ము మ్మఱుబరికించిచూడ ననుమానములేకములెదు దీనికి.

3. ఖరమది సింహచర్మమును గాయమునిండను గప్పికొంచుఁ దిరిగిన నెంతదాక జగతిం బ్రమియింపఁగఁజేయఁగల్గుఁ దొందా దరగ నిజస్వభావముఁ గనంబడఁజేయదె? నత్యసింహముల్ పొరయనిచోట్ల “నేమృగవిభుండనుమీ”యనుచుగ్రతాపముం బిరబిరఁదీయుచుం దనసమీపముఁజేరికియుండ నెద్దియో

వెరవుచుజూచుచుం “దమరు వీరులు సద్గుణశాలులంచు ను
 త్తరములఁబంపుచుం గడుహితంబుగ నెట్టులొపుచుఁగాల; మ
 బ్బరమిదియేమి! తన్లుటుతువట్టెడివారలు లేనినాడు త
 త్తరపడకెట్టి వేనములఁదొల్పినఁ బట్టెడువార లెవ్వరుం
 దును? కలకాలమొక్కగతితోఁ జనుచుండునె? యెప్పుడైన నే,
 సరయఁగ నెంచునేని నిజమైనమ్మగేంద్రము రాకయుండునే!

4. స్వరముననైనఁదోపదొకొ సత్యము? బింకముఁజూపఁగోరి
 సరసకునీవురాదగవు చాలునబూ”మ్మనికూయ నంతతో [“నా
 నరుగునె? “తానుగాడిదె”నటంచు నెఱింగియె కూసఁగాని యం
 దఱు నలుఁబిల్వఁజేయవలె దానిని; గాడిదెఁచెతనిల్వఁ నే
 సరికదిపోలునే తగదు సత్యముసత్యము సత్యమిది! యీ
 వదుననె పండిత్రువునివర్తన ధాత్రిఁజెలంగుచుండదే.

5. సరసకవిత్వమిది సహజంబుగరావలె! పుస్తకంబులఁ
 మఱిమఱివలెవేసి గ్రహణప్రతిభాదులు లేకమేనియొ
 పఠకయున్న నెట్లొ బుధనామముఁబొందితి నింక సత్కవి
 శ్వరచిరుదంబు వచ్చుటఘ్రవంబని కష్టముమీద నెట్టులొ
 యగుదుగఁజెప్పఁ బద్యమిది యాపురుషంచును నేడ్చినట్టలఁ
 బరఁగునుజూవె! యట్టికవనం జెట్లులెట్టులొయల్లియారత్నలో
 ముఁగియుటతోడఁ దృప్తిగనఁజోవక యాశుకవిత్వశక్తి, సు
 స్థితరధారణాపటిమ, ధీబలముం, గవకే వధానముల్
 నెఱవఁగఁబూని త్రిమూరిన నేటనిపించునె? యెందుఁజోయినం
 గరము పరాభవంబగునుగాని; యటంచని యూరకుండునే.

6. గురువునుబోలగాఁదగిన కొందఱశిష్యులఁ జంకఁజెట్టి చెచ్చెరఁజనుచుండు, నింట మునుఁజేసినయట్టివియో కవీశ్వరుల పరులురచించినట్టివియొ పద్యములంగొని వారిచే నభాంతరముల నడ్గఁజెట్టి యవి దబ్బబ బడ్బడఁ జెప్పివేయు నింకొరులిడు ప్రశ్న లల్కనయి యొప్పినవానికిసైత మెంతయుం జరచిరలాడి చచ్చిచెడిచెప్పును జప్పనిపద్య మెట్టులో.

7. హరిహరి! యెద్దియేని సులభాంశమయైన జడాత్మబుద్ధికిం బిరుసుగఁదోషఁ దప్పకొనువీల కటా! యెదియంచుముందుగాఁ గఱకఱమంచుఁ బ్రశ్న యిదిగాదిదిగాదని భోకరించు; నేనరయఁగలేదు దానఁగల యథామదేమని బొబ్బరించు; ధీవరుఁడెవఁడిద్దియిచ్చెనని పాండితిచాలకధిక్కరించు; నుస్సురుమని నొగలంతురనుచు మొగమంతయు నెట్టఁజేయు; దుర్భరపుశతావధానమిది సప్పును నన్న ముఁదింటగాదు దుష్కరవిషయంబు లీదగదుగాయనఁ దెల్ల మొగంబువెట్టు; నీకరణి నెట్లొ తప్పకొనఁగా వశమయ్యది గాకయున్న “మా పరువునునిల్పడయ్య! మము బాములఁజెట్టకుండయ్య! గర్భిణి తరుణియగు నుమా యిదియధార్థము! మేమిటవచ్చినట్లు మా పురులకుఁ బంపుడయ్య! యికిఁజోదుము పున్న మదెల్ల మీకుఁజేకులు”నని కాళ్ళ పేరమునకుం జను దెంచుచు దేవురించెడిగ.

8. సరిసరి! కుంభకోణమిది సాగుటయెట్లు వధానమొక్క వానరమునఁజేయ ధారణవశంపడకే నగుబాట్లు మాకు దాపరమగునో యటంచు మిమఁబన్ని నభన్ని లుపంగఁజేసి రాతిరి నుదయంబుఁ బద్దెములఁ దీరిచి వల్ల నవేసివచ్చిన

మెలుదిసమా నభాంతరమునం జదువంగనుబూని తొట్రుపా
టొటయఁగఁ, బాదముల్ పదములూడఁగఁ జాలునుదప్పఁబ్ర
వరలినవారు పద్దెగులవాసినవా రటుగాదిటంచు న [క్కల
త్వరముగ నెత్తివట్టి పయిపైనదువం జెయివెట్టి నెట్టిన్
జరుగదదెట్టిధారణయొ! శక్తియొ! యెద్దది మొద్దుదానినిం
బరుగిడునట్లుచేయ వశమా! ములుకట్టయు మొక్కపోవుటే
జరుగునుగాదె? మొద్దునకు సాయముఁజేయ గ్రహింపనేర్చునే.

9. సరకుగొనండుపాపము! స్వశక్తివిధం బిదమిద్దమంచుఁ దా
నెఱుఁగకపోడు; పండ్లబిగువేర్పడఁగా నవమానదుర్యశః
పరిహారవాక్యపుంజములఁ బల్కఁదొడంగును, “మేమువెన్కబల్
మెలుగుగఁజేసినారముసుమీ! మతివ్రాయెనునేడు, నాటిది
త్రేణిదలపోసి మమ్ములగృతార్థులఁజేయుడి నభ్యులంచు దా
మొఱిలిడుఁ; జేతఁగానిపనిఁబూచుదు మీరలటంచు నెవ్వరే
డ్చిరి; యొకవేళనేడ్చి తమచేయవకీడ్చిన నీడ్చినట్టి యా
పురుషులపజ్జఁజేయవలెఁబో! నభకుం దగువాడనంచుఁ ద్రి
మూరిన శుభంబె? వెన్క నసమానముగానొనరించెనంట! యే
వరువనుజేసిరో కనినవారిపుడై ననులేరె? నాడు కొం
దఱు నుతియించిరేమొ! యదినాణెమె? హంసలురానివేళల్
గరటములే మహాకవులుగ్గాఁ దలపంబడుటద్ది యబ్రమే.

10. పరునిసహాయమందక నభావలినిల్వకు పండితిబ్రువుం
డదిగఁదొవ మిత్రుని నభాధిపుగానొనరించి వానినే
పొరిపొరిమూటగట్టుకొని పోవుచునుండును, దారిబత్తై మ
క్కఱఁగొనిపోవురీతి నటుఁగాకయెయుండిన మాడిచావరే.

11 స్థిరుడయి కూరుచుండి సభఁజేసి వధానముఁబూర్తిఁ సేసినఁ గరము సెబాసు! వహ్వా! యనఁగాఁధగుఁగాని; పరవ్రదత్తవా కృతములంగొనంగఁ దమకంబున మాటికిఁమాటికిఁ సభాం తరముననుండి చాలునకుఁ దారుచునుండ నిదేటికంచు నే పెరిలనఁబోరు; త్రాగుటకుఁ బీల్చుటకంచని యెల్లవారెఱుంగరె! యిటు సభ్యసంతతుల కన్నులఁగల్గుచు నొక్కనాటితోం దర నిరుమూడునాల్గయిదునాళ్ళకుఁబెంచీ వధానమం చెదో జరపి మృషావధానితెగఁ జంకలుగొట్టుచు విట్టివీ గెడిక.

12. వరమతియైనయొక్క కవివయ్యనిమెచ్చి రసజ్ఞుడౌర! యె వ్వరుసము బుద్ధి నీకనుచుఁ బద్యముఁజెప్ప, స్వకీయనిచతా గురుత నెఱింగిరేమొయని గుమ్మడికాయలదొంగపోల్కి బా పురె! యులుకుంగడుంగడు; ప్రమూఢుని డంబము లిట్టివేగదా.

13 పెరుగను మాయవేసమిక వెల్లడియూనని భీతిగ్రమ్మగా దరియెడిగానలేక మతిదప్పి చికాకయి ప్రేలినంతలో గరువమడంపఁగల్గు కవిగండడువచ్చి యొర్నివేయఁగా నురముననాటిన్బట్టి శరమూడ్చుగ లేకయె కుందు చెట్టులే నరి నెడిరింపఁగావలయునంచును బెగ్గెకుఁ బెన్గలాడు; “నా శరమదియొక్కటే విడువఁజాలదు, రెంటినిగల్పింతువ్వినం బెఱుకఁగలేన నాబలము బీరముచూడిడి” యంచుఁ బల్కెడిం దలుచుగ నొంటికిం బుధులు దాకినయప్పుడు రెంటికింజనుక.

14. మఱవుకు రాదుదెబ్బ, పొడిమాటలుదాచినఁబోదునొప్పి;న న్నరసియెవండుగాచునకి? హాళివ, రాముడ, స్వామి! యంచునూ

పిరి నిలువంగఁ దోక నెటుఁబీకుటఁకాయతిగానకాప్పుచుం
 ద్వరితగతి ప్రవాహమునఁ జార్కొనిమున్నుచునున్నవాడుదా
 గరికనుజూచిదానిఁజొని గండముఁదప్పకొనంగయత్నము
 బరపెడిలాగు, సింగమద్రిపైఁబడ నక్కలవేటకాడు త
 న్గురువుగ నెంచివెంటఁజనుకొక్కలఁ దా నుసిగొల్పులాగు, ది
 క్కటిపడరానిపాట్లుఘడినంత నె లాభమె? పండితఁబ్రవా!

15. అటవమునింగిలీషు మఱియాంధ్రముతుర్కముమాటలాడె
 దొరలకువంటవాడు నివుఁగుండగు బట్టరుపాకశాస్త్రినా [డుక్
 బిరుదముఁబూనినాడు, పురవీధులఁగ్రుమ్మరి నాల్గుబాసల్
 “గరిమనుజూపువాడ, బుధకాండులు రం”డనఁదోచునట్లుగాఁ
 బరిచితిఁబూర్తిచెందకొక బాసనునైనను, గోవులేనియా
 పురమున గొడ్డలచ్చియను పోడిమిఁజెందుచు నొక్కబాసలో
 దోగనినట్టి పండితునిఁదార్కొనినావలె రెండుబాసలీ
 వెలుగవునాకు రావనిన నెంతయులాభమె పండితఁబ్రవా!

16. తిరుపతిపైడికొప్పరము, దీనికిఁగిందుగనుండు వెంకటే
 శ్వరుఁడుపరిస్ఫుభాంశేమిదీ సత్యముసత్యముసత్యమంచుఁ జూ
 పఱులకుఁదోవుచుండఁ దలపైఁగలవస్తువుఁజూడలేమి నా
 తిరుపతి, మూలకొరడొక్కప్రదేశమునందునడాగి వెంకటే
 శ్వరుఁడొకరిద్దరద్వికనఁజాలకయున్నను వీనిసంగతిక
 గరముయదార్థమే తెలుపఁగల్గియటంగలపాటిబండలే
 పరిపరికర్మసాక్షులయి పల్కఁగనీగతిచాటుటెట్టులో
 యెలుగనటంచువాడెఱచియేడ్చినలాభమె? పండితఁబ్రవా!

17. ఒరులగుణాతిలేకముగళోన్నతి సుప్రతిభావిశేషముగ
 సురుచిరవాగ్విలాసమునుజూచి సహింపగలేకవారి నె
 ల్లరువినుతింపగాఁడనకులాఘననుయ్యెడినుచు నీనునోఁ
 గొఱగొఱమంచు, వాదమునకుంజనుదెమ్మనరాక యేదియో
 వెరవునుజూచుచు వికటవేషములెన్నియొత్తొల్చి చాటునం
 బరబకూసికొంచు నవమానభయంబును నొందఁబోక, కొ
 శ్కరపనులాచరించి యపకీర్తికిజంకక. సిగ్గులేక నుం
 దరమనిపెద్దచిన్నయును దైవము నీతియువీడి దేనికి
 వెఱవనటని చిసీ! విడిచివేసినవానివిధంబుదోష నా
 సురపడయోగ్యలక్షణముజూపుట లాభమే? పండిత్రబువా.

18. తరమగునేసలక్షణవధానము సల్పమృషావధానికీ ?
 “బరమముదంబుమాకునొక వందయిడంబని వే”లటంటమే
 మెఱుంగమే? “యిప్పుడంతకును నిబ్బడిముబ్బడినాల్గురెల్లగా
 దిరువదిరెల్లకిబ్బడిగనిత్తుమువచ్చి శతావధానముగ
 నెఱపు”డటన్న మొద్దుబలె నిశ్చలవృత్తినిబూనియుంటి నె
 వ్వరికమృషావధానియొ ప్రపంచమెఱుంగదే? పండిత్రబువా.

19. అరసితిసిగతింబిడుగువోడుసుమీ సారకోతలందు; బా
 గుర! యిదిదూరమేగి నొడఁగొప్పదు, పండితిగల్గినన్ సభాం
 తరమునఁబండితేంద్రులువిన్ భవదీయకళాతిశక్తి, వ్యా
 కరణపుఁదెల్విజూపుమనఁగాఁ జెవిదూరదదేమి! వల్లభుల్
 విరిసినయట్టి కాంతలబలెందలనూపడు ధైర్యమూని, యె
 వ్వరికయపండితుండొకొ ప్రపంచమెఱుంగదే? పండిత్రబువా.

20 భరమనియెంచబోక పయిబట్టయు వచ్చెడిలాగు వెంబడిం
బరువిడుచుక వధానమునఁ బాతికవంతునె రెండునాళ్ళకుం
బెరుగఁగఁజేసి నోడవయిపిల్లి విధంబుననుండి సాయముం
దటిగనిపెట్టిచేయుచుఁ బదంపడి పృచ్ఛకులిచ్చు ప్రశ్నలం
దటిముఱిసాధ్యసాధువిషయంబులు చర్చకువచ్చినప్పుడం
దటికి స్వపాండితీస్థితి కనబడకుండ, వధానికప్పుడే
పరిభవమబ్బకుండ, బలె! సామదిచావకయుండఁ గట్టయుక
విఱుగకయుండఁజెప్పు మది నేరుపుఁజూపెడి మధ్యవర్తియై
తిరిగినవానిదాఁబుణముఁ దీర్చుకొనంగ నతిత్వరమహం
దరమునుజూపుచుక శతవధానము వారముమీద నొక్కటక
దఱలిచి వాల్చురెల్లుగఁ గృతజ్ఞతఁజూపి శతావధానులం
చొరులను దువ్విపంపిన నుసలోన్నతిఁగాంతువె?పండిత్రబ్రువా!

21 చెఱుపదియేనుగుక నిజముఁజెప్పిననిష్ఠుర మొక్కఁటనుమీ!
స్థిరతరకీర్తిఁపూరుషులు తిక్కన పెద్దనమూర్తిలాగునక
సురుచిరసత్రపబంధములు సాంపులుగుల్కఁగఁజేసియుంటివో,
యరయగ దేవభాష నొక్కటైననుఁ గావ్యమువాసియుంటివో,
హరిహరదైవభక్తివీషయంబగు.పద్దెము నోటవచ్చెనో,
మురియుటకేమి? జల్లుపదముల్లల పూర్తికిరానిపొత్తముక
సరసములంచుమెచ్చుచును జాకలి మంగలి వేశ్యజాతులు
బరమపురాణముల్ బలెను బాడుచునుండెడి కొన్ని పొత్తముల్
మఱియుమహాప్రబంధము నెమార్చివికారముఁ జేయుపొత్తముల్
కరకరగిసి బాపురె! చకావికి చక్కికి గ్రంథకర్తనం

చురవడి బాటపాడిన నహో! యభిమానులు వంతపాడినం
గురుతరకీర్తి యబ్బుననుకొంటివె? కర్పివె? పండితబ్రువా!

22 గిరపతిగింకటంబులను గీటడగింపగ గిత్తి గీన్నితో
గిరపతిగింకచేశ్వరుల గిండకు గీటుగగీర గిక్కడం
గిరగిరగింతగీధలను గీరతముం గిలె గీడిగీడియా
గిరియును గియ్యముంగదరి గీవ్యమటంచునుగీసి యద్దియే
వరకృతియంచుబొంగుచును “వంచక మొక్కటి కాకి! కాకి! నీ
స్వరము మనోహరంబునుమి! పాడుమటన్నను నుబ్బి నోటిలో
నెరవడిపోవుటంగనక యెంతయుగూసెడిలాగు” మీకృతుల్
సరసములార! యేది యొకసారిపఠింపుడు పద్యమొండనం
బురబురబొంగి యర్చకులముం దభిమానులముందుదేహముల్
మఱచి సుధీనభాంతరములక మఱివీధులలోన మాటికా
వరకృతిలోనివదైములె పాడుచు బల్ తయితక్కతందనాల్
బఱపినయంతమాత్రమునఁ బండితుడొనొకొ పండితబ్రువా!

23 కరటబుధప్రతీప మదగర్వహరుండగు నొక్కరాముడే
పరుడనియెంచనెల? తలపణవిబుధేంద్రుడు శ్రీనివాసుడుం
సురనుతిపాత్రవాగ్రమణ నూర్యపదాన్వయ సత్యవాదులుం
గరమశుభం బసర్థకము కయ్యముమానుమటంచు నీతినిం
గఱపఁగఁజూనువార లతికంటకులంచుఁబలంచి రావణా
సురుఁడెడి మూటగట్టుకొనె? చూడఁగఁజాలవు చుర్జనుల్ రమిం
తుగు కలహోద్యమంబు సుజనుల్ నిరతంబును సంధిమాగఁమే
యరసెదరన్న న్యాయమహాహ! తెలసెం భవదీయపండితీ
భరమిదియంచు; నీకెతగుఁ బండితనామము పండితబ్రువా॥

24 అరయఁగఁగంధకఠఁయొకడంట! వధానియునొక్కడంటపో!
మఱియొకడంట యాశుకఫి! మాటలుతీసివ భేదబుద్ధియే!
మురియకుడీ! యాచాయముగఁ బోరడగింపఁగఁ నాళ్ళునేసి ము
గ్గురికినిబంచిపెట్టె నిదిగోకనుమా యయగారుమాన్యులే!

25 పరమహితుండు కృష్ణుడని వంగి పురంబును జొచ్చి వేడఁగా
శరణమితండు దాని మునసాకనకుండునె! తన్నుఁ బెద్దగా
బురముననేగఁజేసి గురుపూజలొనంగిననాటి భక్తినిఁ
మఱచునె? పక్షపాతియనుమాట లవేటికిఁ బండిత్రబువా॥

26 మురిపెములొడనర్భకుల ముందిడికొంచుమహాట్టహాసముల్
బఱపిన పెద్దవారిపనిబాగుట! బాగుట! యెట్టిపెద్దవా
రెఱుగకయుండఁ బిన్నలదియేమొ యొనర్చిరటంచు నొచ్చి సుం
దరతరవాక్యముల్ పలుక న్యాయముఁజెప్పినవాడనాదువే॥

27 ఉరకయె పెండ్లిపల్లకి మఱొక్కనిబాలకు నెక్కఁజేయు, నా
వరుసను నెక్కునెల్లరు గుబాలునఁ బెండ్లికుమారుఁజేకు. మనో
హరులయి పుట్టిముంతురని యార్పెడి పెండ్లికుమారుఁడెంత ఘ
వరుఁడో! ప్రపంచతత్వపరిభాసితచిత్తుఁడో! యద్విగాక యొ
క్కరుఁడుమఱొక్కడింకమఱొకండును బల్వరు నెక్కుచుండఁగా
బరువయి పల్లవిఱిగి పాడగునంచును మోయువారలే
మొఱలిడరో! వధూవరుల మోములకడ్డని పెండ్లిపెద్దలే
యరువరో! సిగ్గుతా విడిచియాడెడి పెండ్లికుమారుఁడుండునే!

28. పఱచియపండితుండెకదపంశితగోష్ఠికి రాకడాగెదుఁ
గొఱతఘటిల్లుకీర్తికనిగుట్టుబయల్పడకుండఁ జేయు చా

తురి మొయిడత్త భాస్థలిబుధుల్ గలరేము యటంచనాక పా
మరతనుదప్పుగానిదియొ మాటికిదప్పని నొక్కిపల్కెడుగ
సరనుండెయైన బండితులనన్ని ధి బిమ్మటనై ననేర్పికా
వరముననొప్పు తప్పనుచు బల్కితిడప్పని నేనుజెప్పుట
మఱిమఱిగొప్పతప్పని తమావణ గోరుటమేలు, దానిచే
బరువునుబోదు; కాదనిన బండితగోష్ఠినినిల్పుకోదగు.

29. సరసముగా సభాస్థలినిజాటుము నీదగు ప్రజలన్నిటిక
విరసములేటికి? గపటవేషముదాల్చగఁ జక్రవర్తివే!
యరివెదిరిప వాదవిషయంబుపోనిడి ప్రక్కత్రోవలక
సరథసవృత్తిగంతులిడసాగెదు దొంగనుబట్టలేకొకో?

30. నిరతము పచ్చిదొంగయి నీచపుద్రోవలబోవువాడువె
ల్లురుగనిపైవలేజెచట దోరపుజీకటియుండునోయటం
చరియుచునుండు, రంధ్రములనన్నిటజూడగఁగోరు,నోటిని
దెఱచినబూతు లేదుముకు, తెల్పును వాక్కులబూతులంచొగి.

31. “ సురసనగేంద్రమయ్యది విశుద్ధసుధారసపూర్ణముల్
సరసులగాధముల్ గలవుచాల; తలంబుటఁగానలేక బా [దొనల్
పురే! సుమనః ప్రకాండములు ముగ్ధమందేలుచునుండు,నింకఁగిం
పురుషులబట్టనేర్పుపదముల్ గలవార! మహాచిత్తస్థితి.

32. ఉరుమహిమాస్పదంబులుమహోన్నతముల్ కృతిరాజము
భరిణములక రచించియలపద్మజదేవి నలంకరించినా [బృత
డడిదిగఁ; బొత్తమొండు సగమైనరచింపగలేక మాన,డం
తరమెఱుంగంగలేవు బుధనాధుడవ్రా! కవినేతవ్రా! బలా!

33. మొరటునకబ్బగా మొగలిపూవు తదీయనుగంధధోరణుల్
సరసమతిగ్రహించునె? నైసర్గవలెఁబుచ్చు స్వకీయతుచ్ఛతఁ
విరివిఁజూటుచాటునను బ్రేలెడు బూతులొ పచ్చిబూతులో ;
తెరవిడిరమ్మరమ్మివుడె తెల్పెద బూతులుగావు నీతులే! [ముల్!

34. ఎఱుఁగుదుమీదుప్రపాణములకెంతయుభారముమాదుప్రపాణ
నెఱతుమెమేము? మానమునెద్దగఁజూతురుగాదె పండితుల్!
ఇరవిదిమాకుమీకదినుమీయను భేదములేదు; పండితుం
డరమరలేకస్వవిషయంబుల నెప్పుడుఁ బూజ్యజ్ఞేయగున్.

35. మఱుగుకుఁబోక తస్పృశానుమాటలనాడక, స్వాక్తిపోషణ
దరమదియున్న, బొండితిపదంపడియున్న, సభాప్రసంగమో
సరగునఁబ్రక్రికాముఖిపుజర్పయ్యె, మీకెటబాగొయందయే
రవఱచిభవత్తదుక్తినిలుపందగునంచన మానమూనెదున్.

36. నిరతముజీవనంబుపొందిన సుమీ! యదియేమొ! తానున
త్తురుషుఁడయైనచో నొకరితోమఱియిద్దరితోడఁగాదు తా
నరిగినచోటనెల్లఁ గలహంబులె సజ్జనపాశితోడ; నో
రరయఁగమంచిదైనజగమంతయే నప్పుడెనుంచిదైచనున్.

37. పరులునుగారు వారు మనవారలెపాపమట్లవధానమున్
జరుపఁగఁజేసిమీకు సరసంబుగ నూటపదాలులిచ్చి స
త్వరముగ గారవించి మడిదాపముఁబాపధనంబు పోగుచే
సిరి పిలువంగసాగిరది నేగియె పోరది యేమిహేతువైనా.

38. విరతినొనగి కుక్షిభృతివేషపరంపర కింటిమూలఁజే
రిరొయననేల? గుండెచెదరెన్ నుమి! నెట్టిననేని, వెన్నునుం
జుటచిననేనిఁబూర్వగతిసాగదు: శక్తియొకింతఁగ్గిన్
గొఱతయె? యింకఁదోలుదుకు కుండలలోపల గుఱ్ఱముల్ వడిన్.

39. ఎఱుగవునీదునోటిదుకుకీగతిదెచ్చెను మాయసింగమా!
శరభనివాసమిద్దియగు; సత్యమృగేంద్రములేవడంకెడిన్
శరణమువేడి కాచుకొనఁజాలును బ్రాణములంచుఁదెల్పగాఁ
బరు వెటులేనినిల్పుకొనబాగవి కాలికిబుద్ధిసెప్పెడున్.

40. మరణముమేలుగాదె యవమానముకన్నను; నాల్గు డబ్బు
దొరుకనినుంభరింతుననితోపఁగ నీపనిఁబూనినాడనీ [లుం
భరణముకోసమైపడెడిపాటులు నాకవి ప్రాణగొడ్డవుం
జెలలయియేచుచున్నవి యినీ! యని పొట్టకుబుద్ధిసెప్పెడున్.

41. పరునిబలంబునాబలము బాగుగఁజూడకకాలుదువ్వఁగా
బరపెడు; పిచ్చిసాహసముప్రాణములార్పు; సతండు సత్కవీ
శ్వరుడు, మహానుభావుడు, యశస్వి, నుదీమణి; నక్కయేడ? యా
పరమపదంబదేడ? యని పల్కుచుగుండెకు బుద్ధిసెప్పెడున్.

42. చరమదశకవిపాదగతినంభవమయ్యె; వధానకార్యమున్
నెఱపుటతప్ప; చూపవలెనీదగు ధారణయంచు సభ్యులం
దఱుబలవంతి పెట్టిరెటఁ దప్పకొనంగలవాడ నిక సై
బరుపఁగఁబోకుమంచుఁ బడిసారులు నోటికిబుద్ధిసెప్పెడున్.

43. చుఱుకగు తెల్వి తేటలవినున్న యెయైన సదాత్మతంగమం
బరువుగఁబల్కి పెద్దలిడులున్న నలాగనబోక మంచి సె
బ్బరఁగనలేని యర్హకులపాలయితింగద! చాడ్డబుద్ధిని
సరసకునిట్టికూల్చెనని చాటునబుద్ధికి బుద్ధిసెప్పెడుక.

44. కరమున్వసాండితీమహిమఁ గన్పడఁజేసి పొగడ్డఁచెందఁగా
సరియనిపించుఁగాని తనసాహితీగట్టిగఁ జూడనట్టిదో
యెఱుఁగకపండితప్రవరు లెంతటివారయియున్న నానుధీ
వరులకు నేమిరాదనుచు వాగుచు నింకఁదనంతపండితుల
మఱియిక యెవ్వరుండరని మాటికిమాటికిఁ జాటుచుండుటల్
ధరణినిబండితబ్రువుల లక్షణమంచు వచింతుకోవిదుల్.

10706

